

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בראשית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושתיים לבריאה

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל

ובת הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

- ת נ צ ב " ה -

אמו של כ"ק אדמו"ר מה"מ

באופן ד, רגשו גוים ולאומים יהגו, לטעון לישראל, לסטים אתם כו, לא רק בנוגע לעזה או שומרון, אלא גם (ולכל לראש) בנוגע ליהודה כולל ירושלים, עיר הבירה של ארץ ישראל, קרית חנה דוד¹⁰ — בה בשעה שהכל יודעים את התשובה לטענה זו המפורשת בהתחלת פירוש רש"י על התורה: „כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו . . נתנה לנו”.

[ולמרבח הפלא — היו בכלל זה גם מדינות שדרכם להשתדל ולעשות כל התלוי בהם למען הצדק והיושר בעולם, כפי שראו גם בהנהגתם בקשר למאורעות במפרץ הפרסי באופן המתחייב ע"פ צדק ויושר (למנוע מצב של גזילה איש מרעהו, מדינה ממדינה כו), כי גם בענין זה התנהגו באופן בלתי-רצוי ביחס לבנ"י].

ויש לומר ההסברה בזה (שמאורע בלתי-רצוי זה אירע דוקא בתקופה שבה רואים נסים גלויים) — ע"ד האמור לעיל שהסדר בעולם הוא באופן של העלם וחושך, ורק אח"כ נעשה גילוי האור, ומזה מובן שאין להתפעל מזה ש, רגשו גוים ולאומים יהגו, כיון שאין זה אלא „ריק” (כסיום הכתוב), „כל ריגושן . . לריק”¹¹, כיון ש, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו¹², ולכן עומדים בנ"י בכל התוקף בכל הקשור לשלימותה של ארץ ישראל (ועאכו"כ בנוגע לירושלים), בידעם ש, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה . . ונתנה לנו”.

וי"ל יתירה מזה — שהענין ד, רגשו גוים ולאומים יהגו גופא הוא מסימני הגאולה, כמ"ש רש"י ש, רבותינו דרשו¹³ את הענין על מלך המשיח”.

(משיחות שבת בראשית (אסר"חג דשמע"צ ושמוח"ת) תנשא)

- (9) תהלים ב, א.
- (10) ישעי' כט, א.
- (11) מדרש תהלים ויל"ש עה"פ.
- (12) שם, ד.

בראשית

זיין פון, החודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל¹.

און וויבאלד אן דער תירוצ (אויך) אויף דער שאלה איז — שאם יאמרו אומות העולם כו, קומט אויס, אן כדי צו שולל זיין זייער טענה, לסטים אתם כו, איז ניט גענוג אן, בראשית ברא אלקים גו" וועט שטיין (ערגעץ וואו) אין תורה, נאך דאס דארף זיין די התחלה פון תורה — איז תמוה:

אפילו אויב, בראשית וואלט גע- שטאנען נאך, החודש וואלט מען אויך געוואוסט דעם ענין אן, כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה כו — איז פארוואס וואלט עס ניט געווען קיין תירוצ מספיק, און עס דארף דוקא זיין, פתח בבראשית?

ב. אויך דארף מען פארשטיין:

וויבאלד אן, לא ה' צריך להתחיל (לכתוב) את התורה אלא מהחודש הזה לכם — אן מצד תורה אליין דארף איר התחלה זיין ניט פון, בראשית (אדער דאס האט בכלל ניט געדארפט שטיין אין תורה) — ובפרט אן דער בעל המאמר איז עס מדגיש בלשון, לא . . אלא, וואס ווייזט אן דאס איז לעיכובא¹⁰ — ווי קומט עס, אן צוליב שולל זיין א טענה פון אומות העולם זאל מען בייטן דעם סדר פון (ומכשי"כ מוסיף זיין אין) תורה (שבכתב)?

נאך מער: אויף דעם וואלט לכאורה געווען גענוג ווען מ'גייט איבער דעם ענטפער בעל פה מדור דור (אזוי ווי

(9) לשון רש"י בא.

(10) ראה תורה מתניתו מנחות פג, ב.

א. אויף, בראשית ברא אלקים¹¹ ברענגט רש"י דעם מאמר פון ר' יצחק: לא ה' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם . . ומה טעם פתח בבראשית משום כח' מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים: און איז מבאר, אן דערמיט פארענטפערט מען די טענה פון אומות העולם — לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומ- רים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו כו”.

פון דעם דיוק הלשון, לא ה' צריך להתחיל את התורה כו ומה טעם פתח בבראשית¹² — ניט ווי דער לשון וואס שטייט אין אייניקע מדרשים: לא ה' צריך לכתוב את התורה כו ומה טעם כתב בבראשית (וכיו"ב) — איז משמע, אן די שאלה איז דעם מאמר איז ניט אן די פרשיות (פון, בראשית ב'ו, החו- דש) האבן בכלל ניט געדארפט שטיין אין תורה, נאך אן זיי האבן ניט גע- דארפט זיין דער אנהויב פון תורה (ווייל התחלת התורה האט געדארפט

- (1) בראשית א, א.
- (2) ראה לקמן הערות 5, 6.
- (3) בא יב, ב.
- (4) תהלים קיא, ו.
- (5) ראה ב"ר פ"א, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 104 הערה 41 ובושו"ג שם.
- (6) ועד"ז הוא ביל"ש בא שם.
- (7) תנחומא (באבער) פרשתנו יא. לכה טוב ריש פרשתנו. ועד"ז בב"ר שם, ובפרש"י תהלים שם.
- (8) ראה שפ"ח כאן (בפי' הב'). וראה לקו"ש ח"ה ע' 3 (הערה 9) — שע"ד הפשט מסתבר לפרש שגם כוונת רש"י ב"לא ה' צריך להתחיל כו" היא דלא הו"ל לכתבו בתורה בכלל, ע"ש (וכפשטות הכתוב הניד לעמ"ו). אבל ב"ינה של תורה שבפירוש רש"י י"ל כבפנים. ובפרט ועיקר שרש"י מדייק, פתח בבראשית (וביל"ש בא שם: התחיל מבראשית).

ד.

בתקופתנו זו מתרחשים ברחבי העולם נסים ונפלאות (עד ל„נפלאות גדולות“, ולא רק באופן ד„לעושה נפלאות גדולות לבדו“, ש„אין בעל הנס מכיר בניסו“, אלא גם) באופן גלוי לעין כל — מעין ודוגמת והכנה לנסים ונפלאות דגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד, עלי נאמרי „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“.

ולדוגמא:

במדינות גדולות וחזקות הולכים ומשתנים סדרי השלטון והמשטר לטוב, טוב צדק ויושר — מעין ודוגמת והכנה לתיקון ושלימות העולם בימות המשיח, כולל בנוגע לבני — נתינת חופש בכל הקשור לעניני יהדות, תורה ומצוות, עד ליציאתם של מאות אלפי יהודים לחירות — מעין ודוגמת והכנה לקיבוץ גלויות (בבחינת „טועמי חיים זכור“) בימות המשיח;

המאורעות במפרץ הפרסי — מסימני הגאולה, כמארז"ל בנוגע ל„מלכיות מתגרות כו“, ובפרטיות יותר — „מלך פרס (דקאי בפשטות על השטח שכולו עירק) מתגרה במלך ערבי כו' וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלים כו', ואומר (הקב"ה) להם (לישראל) . . אל תיראו הגיע זמן גאולתכם“, וממשיך ומסיים „בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“.

ולאידך — בימים אלה התאספו אומות העולם (שבעים אומות)

כבשתם ארצות שבעה גוים מיינס (ברוחניות) דעם „כיבוש“, די עבודה פון אידן אין די ארצות (ובכלל — אין וועלט): בשעת אידן זיינען „כובש“, זיי נעמען און נוצן עניני העולם (דברי הרשות) לשם שמים, מאכט מען זיי אויס גויש, אפילו ניט וואַקעדיק — נאָר: תשמישי קדושה, דבר שבקדושה, קדושה ביו — קדשי קדשים.

אויף דעם איז די טענה (פון אוה"ע) „לסטים אתם“: זי זאָנן וועלכע גע- פינען זיך תחת ממשלת הגוים, זיינען, עכ"פ, וואַקעדיק, טענה'ן די אומות, גע- הערן צו זיי [ע"ד ווי עס שטייט אין מדרש], אָז יעקב ועשו האָבן זיך צע- טיילט מיט די עולמות, יעקב האָט גע- נומען עולם הבא און עשו — עולם הזה: ובמילא, איז (לויט או"ה) די עבודה פון דעם כיבוש — דורך וועלכן מאיז „מרחיב גבול הקדושה“ — אָן ענין פון „גזילה“.

אויף דעם איז דער ענטפער: בראשית ברא אלקים, אָז „ממך הכלי“ — „כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו: דאָס וואָס די זאָנן האָבן זיך געפונען (קודם עבודת האדם) אין רשות פון די אומות, פון חול עכ"פ, איז נאָר ווייל „ברצונו נתנה להם“ — ס'איז געווען דעם אויבערשטניס רצון, אָז (בסיבת החטא פון עץ הדעת) זאָל עס זיי געגעבן ווערן: אָבער (דאָס

כללות תורה שבעל פה), און ווי מען געפינט טאָקע אין גמרא¹¹, אָז גביהא בן פסיסא האָט פאַרענטפערט די טענה פון „בני אפריקיא“ (אָז „ארץ כנען שלנו היא“) מיט אָן אַנדער) הסברה, וועלכע שטייט ניט (בפירוש¹²) אין תורה שבכתב (ועד"ז צו די בני ישמעאל ובני קטורה אויף זייער טענה „ארץ כנען שלנו ושלכם“).

איז דערפון געדרונגען, אָז דער ענין פון „פתח בבראשית“ איז ניט נאָר אָן ענטפער צו די אומות העולם, נאָר דאָס איז אָן ענין וואָס איז נוגע צו אידן גופא, אין זייער (תורה ו)עבודת ה'.

[וואָס דערמיט וועט מען אויך פאַר- שטיין דעם טעם, וואָס אין דעם פסוק (וואָס ווערט געבראַכט אין מאמר ה' יצחק), „כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים“, ווערט ניט דערמאָנט אָן דאָס איז אָן ענטפער צו אוה"ע, נאָר „הגיד לעמו“: ד.ה. דער „כח מעשיו הגיד לעמו“ איז נוגע אידן אליין — כדי אָז אידן זאָלן ניט טראַכטן אָז דורך זייער כיבוש פון „ארצות שבעה גוים“ זיינען זיי „לסטים“, דערציילט מען זיי גלייך אין התחלת התורה אָז „בראשית ברא אלקים“].

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין לויטן ביאור (פנימי) פון צמח צדק¹³ אין דעם מאמר:

(11) סנהדרין צא, א.

(12) אף שמענתו ה' רא"י . . מן התורה (ממשיג נח ט, כה). כנען עבד עבדים יהי לאחירי) — היז רק „רא"י אבל אינו מפורש בתורה שבכתב, ולאחיו היינו כל האומות ולא רק בניי. וראה לקריש ח"ה (ע' 4 הערה 14) שע"ד הפשט הר קללה אין שיך לומר שע"י קללה נעשה כנען לעבד. ע"ש. (13) ראה גם לקריש ח"י ע' 1 הערה 8. (14) אה"ת בא ע' רסב (ע"פ עמק המלך בתחלתו). וראה ד"ה כי ידעתי תרפ"ד.

(15) ראה בארוכה בכ"ז לקריש שם (ע' 2 האילך). (16) סדר אליהו זוטא פ"ט. יליש תולדות רמז ק"א. (17) ראה עמק המלך שם. וראה מאור עינים ר"פ תולדות. הובא ונת' באה"ת שם (כרך ד תשצט, ב האילך). (18) דה"א כט, ד. (19) ראה גם רמ"ז לוח"ב (מ, כ). הובא ונת' בדיה זה היום תרצ"ד (בסה"מ קטטרסיס ח"ב) פ"ז.

- (1) תהלים קלו, ד.
- (2) נדה לא, א.
- (3) מיכה ז, טו.
- (4) ראה גם ס' השיחות ה'תשי"ג ח"א ע' 152 ואילך.
- (5) ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א: ויתקן את העולם כו'.
- (6) ראה לקריש ח"ב ע' 173. ושי"ג.
- (7) ב"ר פמ"ב, ד. מדרש לקח טוב לך לך יד, א.
- (8) יליש ישע"י רמז תצט.

בספר לשם שבו ואהלמה, הרי גם שם יראה עד כמה דברים הנ"ל הם היפך מהאמור בתורת הסוד. כן מה שהעתיק להלן, אלה שרוצים להבין שגם שלשת (ימים) הראשונים הי' ג"כ בני כ"ד שעות שלנו, זו סברת הבטן ואינה מבוססת כלל על קבלת חז"ל — הוא היפך ממה שכתוב בתורה שבעל פה: וכמה עלוב דורנו זה, שהמכנה על דברי רז"ל, זו סברת הבטן מצינים בספר זה, בה בשעה — שע"פ שר"ע כבר מבואר דינו, ובהנוגע להספר — הלואי ששורפים היו הכתב קודם שנדפס. כן מה שמעתיק — לקמן מגין הימים מתחילה התורה מן יהי אור ולפני זה כבר היתה הארץ תוהו ובוהו וחשך ורוח ומים, ובריאת כל אלה לא נזכרה בתורה כלל, — הנה ידועה שיטת הקראים שלא האמינו בתורה שבעל פה. כי בתורה שבע"פ נאמר: אשר שמים וארץ אור וחשך נבראו ביום הראשון, וע"פ אמונתנו גם תורה שבעל פה נכנסת בכלל התורה. — וזכות אחת אפשר ללמד על מחבר הספר, שאפשר שהעתיקו אינו מדויק. אבל אם ההעתיקה מדויקת — כבר אמור לעיל שספר האמור צריך לשורפו ע"פ דין שר"ע.

דאי גם כמה שמעתיק מהנ"ל חור"ד אנשי המדע וכו' — כנראה שהמחבר אינו מבין גם הכתוב בספרי מדע. וסומך על הלשונות המובאים בספרי לימוד למתחילים, כי היודע יסודות המדע והמסקנות בזה דוקא בתקופה האחרונה — יודע שאין בזה כל סתירה שהיא למה שנאמר שששת ימי בראשית הי' כל אחד מהם בן כ"ד שעות וכו'. ולא עוד אלא שאנשי המדע אומרים שלא לבד עתה, אלא גם בעתיד אי אפשר שהמדע יסתור להנ"ל. וכמו שהארכתי במקום אחר.

המורם מהנ"ל — אם לדעתי ישמע, לא יניח הספר בסביבתו ויזהיר אחרים ע"ז.

(ממכתב כ"ו מניא חש"יז)

(2) ויקר רפכ"ט, פדריא רפ"ח. ועוד.

(3) חגיגה יב, א. פדריא פ"ג, ועוד.

...מה שמעיר עוה"פ, שהחילוק של בל"ג לגבי גבול הוא גם באיכות, והוכחתו הוא מזה, שאין ערך כלל מגבול לגבי בל"ג, ולכן בל"ג אינו בגדר השגת הנבראים וכו'. — ומסתייע בזה מהמבואר בכ"מ בדאי"ח שערך האחד ואלף אלפים ורכוא רבבות לגבי הבל"ג שזה הוא וכו'. — הנה המוחש מוכיח אחרת, והוא: לכל אדם יש לו מושג בעוה"ז הגשמי וחומרי אף שמספר העולמות הוא בל"ג, וכולם נקראים בשם עולם, היינו שיש בהם צד השוה. ועוד הוכחה ממדר"ל בחגיגה והובא לענין בל"ג וגבול בתניא פרק מ"ז, שכל גדוד אלף אלפין וכו' ולגודודיו אין מספר, היינו שהבל"ג מתקבץ (שטעלט זיך צוזאמען) מבעלי מספר וגבול. ואין לזה סתירה מהמובא בכ"מ שא"א להיות בלתי בע"ג מתקבץ מבעלי גבול, כי זהו רק מצד הנבראים, אבל במקום שמתערב ושייך כח הבורא, הרי נעשה הדבר אפשרי מצד הבורא, ולכן זה גופא משמש הוכחה על כח הבורא בנבראים. ועצם התואר גבול ובל"ג זהו שייך לכמות, או בלשון החוקרים למאמר הכמה ולא למאמר האיך...

(ממכתב י"ג מניא, תשי"ב)

(*) ראה דרך אמתה היא פ"ט (שכנראה חזון נמקנת ממשיך בס"ד. ואכמ"ל).

מוז שטיין אין תורה כדי מ'זאל וויסן אָז עס דאַרף זיין די עבודה (און עס איז ניט קיין ענין פון „לסטים“) — ווי קומט עס אָבער אָז דאָס זאל זיין די התחלה ופתיחה פון תורה (וואָס קדימה בסדר — אין תורה — ווייזט אויף קדימה במעלה)?

ד. איינער פון די ביאורים וואָס מען קען זאָגן איז דעם:

אע"פ אָז עבודת הכיבוש, בלשון החסידות עבודת הבירורים, איז, אין סדר המדרגות, נידעריקער פון לימוד התורה וקיום המצות (כנ"ל), פונדעסט-וועגן, איז די כוונה העליונה בבריאת העולם, (נתאוה הקב"ה) להיות לו דירה בתחתונים²⁰, וואָס מיינט (ווי דער אַלטער רבי טייטשט עס אַפ"ד) אַ תחתון, שאין תחתון למטה ממנו²¹ — און די כוונה פירט זיך אויס אין עבודת הבירורים מער און טיפער ווי דורך לימוד התורה וקיום המצות, היות אָז דורך איר ווערט אַ דירה לו ית' אויך אין די דברי הרשות של האדם, וואָס זיינען „תחתונים“ ממש²².

[ועד"ז איז דאָ אָן עילוי אין דער עבודה בנפש האדם — אָז ביי עבודת הבירורים דאַרף ער ביי זיך אַרויסרופן טיפערע כוחות הנפש ווי ביי לימוד התורה וקיום המצות: כדי צו אויפטאָן אַז אויך ווען מ'געפינט זיך ניט אין ד' אמות פון קדושה נאָר מען פאַרנעמט זיך מיט וועלט-ענינים, זאָל מען אויך דאָן בלייבן צוגעבונדן צו קדושה, ביז אָז אַלע עניני הרשות ווערן געטאָן נאָר „לשם שמים“ (אָדער נאָר העכער — „בכל דרכיך דעהי“) דאַרף מען זיין —

(23) תניא רפ"ז ע"פ תנחומא נשא טו. ועוד.

(24) תניא שם.

(25) ראה גם לקרש שם ע' 245.

גופא איז בכדי אָז) דערנאָך — „ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו“: דער אוי-בערשטער וויל אָז אידן זאָלן צוריק נעמען פון זיי די זאָכן און אומקערן אינעם, גבול הקדושה (ווי ס'איז געווען קודם החטא) דורך דער עבודה (כיבוש) פון אידן.

און דאָס איז אויך דער פירוש פון „לא ה' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם“: „תורה“ איז הענטער פון מעשה בראשית²⁰, כולל אויך פון דער עבודה מיט מעשה בראשית (עניני העולם) — עבודת הכיבוש²¹. און ווי דאָס איז אויך בפשטות באַ דעם אדם העובד: ווען אַ איד לערנט תורה אָדער ער טוט אַ מצוה, איז ער בעת מעשה אַריינגעטאָן אין אַ דבר שבקדושה²² און איז העכער פון עניני העולם; משא"כ ווען ער איז פאַרנומען מיט עניני הרשות שלו, אפילו ווען ער טוט זיי לשם שמים, פאַרבלייבן זיי (אויך דע-מאַלט) „מעשיך“ און „דרכיך“ — עניני הרשות צו וועלכע אַ מענטש איז מתאוה מצד גופו וקיומו וחיותו, מצד נפשו הבהמית.

לויט דעם ביאור — ווערט אָבער נאָך שטאַרקער די שאלה הנ"ל (סעיף א) „ומה טעם פתח בבראשית? וויבאלד אָז עבודת הכיבוש איז נידעריקער פון תורה ומצות, איז אמת טאַקע אָז דאָס

(20) ראה אוה"ז בא שם, דתורה ענינה המשכת אור איס מלמעלה מהמצומם, משא"כ סיפור מע"ב — אחר הצמזום, וראה הערה הבאה.

(21) ראה ד"ה וירד תרסיב וד"ה בראשית ברא תשי"ה (פ"ל), שהבירור שמדברי הרשות מגיע רק בבחי' „לבוש מלכות“, ודוקא ע"י המצות ממשיכים בחי' „כתר מלכות“ (ראה גם תניא זא, סעי"ב. שערי אורה טד, א).

(22) ראה תניא פמ"ז (סו, א), ולהעיר מלק"ש חט"ז (ע' 245-6) דכל קיום המצוה — גם אם צ"ל (לפני זה) כפיית היצר — הוא בבחי' צדיק. ע"ש.

... שחלקו תלמידיו על הגרי"א בתורת הנסתר — דוגמא היותר מפתיעה בזה, היא המחלוקת בענין יסודי ביותר, הוא ענין הצמצום. רבנו הזקן אחוז בשיטת המפרשים את הצמצום דלא כפשוטו, ודוחה בהחלט את הדעה המנגדת (שער היחוד והאמונה ספ"ז). הגרי"א פירש הצמצום כפשוטו (לקוטים בסוף פירושו לספרא דצניעותא). וכנראה שרפו משום זה את ס' צוואת הריב"ש בוילנא (בית רבי פ"ב. וראה מכתב רבנו הזקן הנדפס שם). והגרי"א מואלאזין פירש הצמצום דלא כפשוטו (נפש החיים ש"ג פי"ז). ולא הזכיר שזהו כדעת ה"כת" ולא כדעת רבו...

(ממכתב י"ח נסלג. החש"י)

במענה על מכתבו מכ"ה תמוז, בו כותב עוד הפעם על דבר מה שמצא כתוב בספר פלוני, — ולפלא שעומד בספק איך להתייחס להכתוב שם, בה בשעה שהוא היפך אמונת בני ישראל האמונה פשוטה — ובביטויים מבהילים להנמצא ברזל היינו תורה שבעל פה, ובמה שהמחבר מסתייע ממה שמצא בספרי קבלה, — לא הבין הכתוב שם. זאת אומרת שלקח התייבות כפשוטו, והוא ע"ד הלומד יד' ה' עין ה' שהוא כפשוטו, ר"ל, שהשם יש לו יד' — על דרך אדם התחתון, עין — על דרך אדם התחתון וכו'. ונתקיים בהג"ל (והלוואי ה' מחברו מקיים ציווי של הבעש"ט, כיוון שנכנס באותו הסוג אודותו חששו וכמבואר בשרש מצות התפלה סוף סעיף ב' (להצ"צ): שלא ללמוד ספרי הקבלה כי מי שאינו יודע להפשט הדברים מגשמיותם — מתגשם מאד ע"י לימוד זה, כשנותן ציור בענינים דאלקות וכו'. — ועאכ"ז שהג"ל מקצץ בנטיעות ממש.

ואבוא בדוגמא אחת — שישוה מה שהעתיק במכתבו ממה שכותב הג"ל באחד משבעה שמות שאינם נחקים — שם אלקים — למה שכתוב, להבדיל בזהר הק' זח"א י"ב ע"א וז"ל: וידעת היום גו' כי ה' הוא האלקים ולא תכללא שמא דאלקים בשמא דהוי למנדע דאינון חד ולית בהו פרודא, ובזהר ח"ב קס"א, ב, לדעת כי ה' הוא האלקים, דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא דכל אורייתא כללא דלעילא ולתתא עיי"ש. ועד"ז בזח"ג רס"ד, א. ועוד בכמה מקומות.

כן מ"ש הקושיא — איך-הי הערב ובקר בג' ימים הראשונים — שאלה שמלאה היא במדרשים והמפרשים, והלשון שמעתיק הוא, ובאו מי שהוא מחכמינו והחליטו מבלי לבסס על איזה מאמרי רז"ל ואיזו קבלה שהיא, שיצר או הבורא מין אור שמש רק שלשה ימים כו' — והוא היפך כו"כ מרז"ל, אשר עליהם נאמר כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמרו למשה מסיני.

כן מ"ש במכתבו העתק מהמחבר הג"ל: דעת תורת הסוד שהיצירה הראשונה שיצר יוצר בראשית היו חוקי הטבע. — כל המדפדף בכתבי הארז"ל אטילו מתחיל יצחק לו (אם לא היה בזה ענין דקוצץ בנטיעות, רח"ל). ואם מעתיק במכתבו מ"ש

(1) תגינה יב, א. ב"ר פ"ג, י. ועוד.

בפשטות — פרימער. מען מוז אַנקומען צו אַ שטאַרקערער התקשרות הנשמה מיטן אויבערשטן, וואָס זאָל ניט אָפּגע-שוואַכט ווערן אויך בעת דער התעס-קות מיט עניני העולם²⁶.

און דאָס איז אויך דער טעם וואָס פתח בבראשית²⁷ — ווייל שלימות עיקר ותכלית הכוונה פון בריאה, דירה בתחתונים, שאין תחתון למטה ממנו — פירט זיך דורך דער עבודה פון בראשית ברא' (עבודת הבירורים).

ה. דער ביאור איז אַבער ניט מספיק, ווייל פון המשך הלשון, ומה טעם פתח בבראשית כו' שאם יאמרו אוה"ע כו' איז מוכח, אַז פתח בבראשית איז דער-פאָר וואָס לולי זה (אפילו ווען בראשית וואָלט געשטאַנען שפעטער אין תורה) וואָלט נאָך געבליבן אַז אַרט אויף טענת האומות אַז, לסטים אתם²⁸ (כ"ל סעיף א):

אַבער ע"פ הג"ל קומט אויס, אַז דער טעם וואָס פתח בבראשית איז ניט כדי צו שולל זיין די טענה פון, לסטים אתם, נאָר בלויז צו מקדים ומדגיש זיין די מעלה פון עבודת הבירורים (בראשית ברא) לגבי דער מעלה פון עבודת התורה ומצות (החודש').

וועט מען דאָס פאַרשטיין ע"פ הידוע אַז אין עניני העולם זיינען דאָ צוויי סוגים²⁹:

(א) דברי הרשות, וואָס זייער כיבוד וביכור איז דורך דער עבודה פון, כל מעשיך לשם שמים³⁰ און, בכל דרכיך

דעהו', און כמובן — לימוד התורה וקיום המצות.

(ב) דברים האסורים וואָס זייער חיות איז פון ג' קליפות הטמאות לגמרי שאין בהם טוב כלל — וואָס אויך די זאָכן האָבן אַ ניצוץ קדושה וואָס איז זיי מהיה ומחי' ומקיים (וואָרום דער קיום פון יעדער זאָך איז פון קדושה דוקא), נאָר דער אור הקדושה פון די ניצוצות איז אין זיי בתכלית ההעלם³¹, אַזוי אַז

נאָר זעלטן (ניט ע"ד הרוב, וואָס אין דעם התורה מדברת) ווערן זיי נתברר — דורך ביטול ברוב ובששים כו', זדונות נעשו כזכות דורך תשובה מאהבה³², וכי"ב, אַבער ע"ד הרגיל זיי קענען ניט נתברר ווערן און עולה זיין אין קדושה — און דערפאַר זיינען זיי דברים האסורים.

ועפ"ז יש לומר, אַז דער עיקר טענה פון, לסטים אתם (ברוחניות) איז בנוגע די זאָכן, וואָס בשייכות צו זיי האָט די טענה אַז אַרט ע"פ תורה — וואָרום אַ איד וואָס זיין הנהגה איז ע"פ תורה איז ניט שייך צום בירור פון דברים האסורים — עס דאַרף זיין, סוד מרע', עניני אסור דאַרף מען דוחה זיין³³; ד.ה. אַז ע"פ תורה זיינען זיי כאילו ווי ניט אין רשות פון אַז אידן (נאָר ברשות הקליפה).

און דעריבער, ווען בראשית וואָלט געשטאַנען נאָך, החדש' [און נאָכמער

(29) ראה סה"ט עת"ד ע' קג. המשך תעריב פרק

שע"ד.

(30) אבל אין מבטלין איסור לכתחילה (שרע י"ד

סצ"ט ס"ה).

(31) יומא טו, ב. וראה בארוכה דרמ"צ קס"א, א

האילך. ועוד.

(32) ראה לקרת שה"ש (ו' ד), לא יעלה הניצוץ

כר רק נדחה לחוץ כ"י.

(26) ראה בארוכה לקרש שם (האילך) שהוא ע"ד

זעלת הבע"ת לגבי החדש' ע"ש.

(27) ראה גם ד"ה בראשית ברא תשלוח פ"ג

(נדפס לקמז ע' 263).

(28) ראה תניא פ"ז, ו בכ"מ.

— לעיכובא: „לא הי צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם“ — מצד תורה עצמה פאדערט זיך אן איר התחלה זאל זיין פון „החודש“ — דאס הייסט, אן עס וואלט געווען דער אופן עבודת הכיבוש והבירורים נאך עיי לימוד תורה וקיום מצות — וואלט „כבשתם ארצות שבעה גוים“ (וואס איז כולל דעם בירור פון די ניצוצות שבג' קליפות הטמאות³³) געווען גזילה.

ו. די טענה ווערט פארענטפערט דערמיט וואס „פתח בבראשית“:

אעפ אן מצד תורה קענען די ניצוצות פון דברים האסורים ניט נתברר ווערן, איו-אבער מצד „הקביה אליין (שלמעלה מתורה) געגעבן געווארן דער כח אויף תשובה וואס (תשובה מאהבה) טוט אויף אן די זדונות זאלן ווערן זכיות³⁴ [כמאמר חז"ל, אן דוקא ווען „שאלו להקביה חוטא מה ענשו אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו“ (משא"כ ווען „שאלו לתורה³⁵)], וואס דורך דעם ווערן נתברר אויך די ניצוצות

— ווארום סאיז „ממך הכל“ — אויך דברים האסורים (וכנ"ל אן זייער קיום וחיות איז פון די ניצוצי קדושה שבהם) און אויך זיי זיינען אין דער „בעלות“ פון אויבערשטן; און וויבאלד אן עצמותו ית' איז העכער פון די גדרים פון העלם וגילוי, זיינען אויך די ניצוצות קדושה

33) להעיר ממחול (רשי אחרי יח, ג) מתריכ עהים, שאותן עממיו שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם.

34) ססיקתא דריכ ט' שובה, ליש תהלים מזמור כה, וראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו.

35) כי אף שגם (מענה דתורה) — „יביא אשם“ ציל עם התשובה דוקא — הגה ע"פ מענה דתורה מועילה התשובה רק שהזדונות ייעשו כשגגות (ולא נתכפרו לגמרי) ואח"כ, מהני הקרבן שע"י הקרבן מתכפר השוגג (ארה"ת ז"כ ס"ע איתקנו אילך, וע"ר).

(אין וועלכע דער אור אלקי איז בתכלית ההעלם) מיוחד מיט אים, און פון דארטן נעמט זיך דער כח אויף תשובה צו מברר זיין אויך די ניצוצות און זיי מעלה זיין לקדושה.

נאך היות אן „ותורה אור“ — דער גילוי פון אלע עניני קדושה איז דורך תורה (אויך די וואס מצ"ע זיינען זיי העכער פון תורה), ווערט אויך דער ענין התשובה (בירור הניצוצות שבדב-רים האסורים) געזאגט און נתפרש דורך תורה³⁶.

און אין דעם באשטייט דער חילוק צווישן די צוויי נוסחאות הנ"ל (ס"א) אין מאמר ר' יצחק — (א) „מה טעם כתב מבראשית“, (ב) „ומה טעם פתח בבראשית“:

אויף דעם בירור פון דברי הרשות איז גענוג „כתב מבראשית“, אן עס ווערט געשריבן אין תורה (בכלל), ווייל אעפ אן אויך די עבודה האט אן יתרון לגבי דער עבודה פון תורה ומצות (כנ"ל ס"ד), גיט אבער תורה אן ארט אויף דער עבודה, ואדרבה — תורה איז מחייב די עבודה.

משא"כ דער בירור פון דברים האסורים איז ניט ע"פ סדר התורה, ווארום אפילו האומר אחטא ואשוב — טוט אן עבירה ומתחייב בעונש לפי ערך הפגם³⁷, ווייל ער איז פוגם וכר — און מצד דעם ענין אין כיבוש ארצות שבעה גוים מוז עס שטיין אין פתיחת התורה; וויבאלד דער כח אויף דעם בירור איז פון אן ארט וואס איז העכער פון תורה³⁸, קומט עס דעריבער (אין תורה גופא) אלס התחלת ופתיחת התורה.

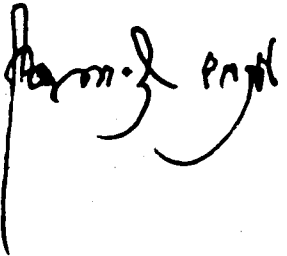
36) ראה גם המשך תעריב ח"ג ע' איתח. 37) תניא ספכ"ד בהגה"ה. 38) ע"ד שתשובה מכפרת גם על ביטול תורה ועד שנעשה לו כזכות.

ובפרט אויב מוועט די אסיפות פארבינדן מיט, און מאכן אלס המשך פון, איינע פון די תפילות היום, צוזאמען מיט א דבר תורה בא דער עפענונג פון דער צוזאמענקונפט, און מיט א נתינה לצדקה במשך פון דער פארזאמלונג אדער ביים אפשוים,

וואס דאן האט מען די שלשה דברים שעליהם העולם עומד, די דריי זאכן וואס אויף זיי שטייט די וועלט — תורה עבודה און גמילות חסדים; אנהייבנדיג פון זיך, די אזוי-גערופענע „קליינע וועלט“, עולם קטן, ביז עולם אין איינפאכן זין, די וועלט ארום זיך, וואס נריטיגט זיך אין א גאר גאר שטארקער ברכה פון דעם בורא עולם ומנהיגו, אן עס זאל זיין עולם עומד, א וועלט וואס שטייט פעסט, און ניט א וועלט וואס וואקעלט זיך און טרייסעלט זיך וכר, ר"ל, ובפרט אין דער לעצטער צייט.

און מסיימים וחותמים בדבר טוב וברכה — הש"ת זאל מצליח זיין, אן די כתיבה וחתימה טובה און גמר חתימה טובה וואס יעדער איינער און איינע, בתוך כלל ישראל, האט באקומען אין חודש תשרי, זאל אראפקומען בפועל ממש און אין דער פולסטער מאס, בטוב הנראה והנגלה, אין אלע חדשים און טעג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ביז אין אן אופן פון הרחב פ"ך ואמלאהו,

ובמהרה בימינו ממש — דער קיום הברכה העיקרית בפועל ממש — גאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה להצלחה
ולבשורות טובות בכל האמור

שלשה דברים שעליהם העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.
עולם קטן: ראה תנחומא ספרי ג. תקרוז חסיס (ק, ב, ק, א), וראה אדר"ג סט"א.
עולם עומד: להעיר מלקוטי לרי"צ אגרות (ע' רה): תשרי שהוא אר"ה... ולדבר זה יש קיום לעולם, בנין עדי עד.

הרחב פ"ך ואמלאהו: תהלים פ"א, י"א, וראה ברכות ג, א (בד"ח). ירושלמי תענית פ"ג ה"ז (בכל צרכי האדם), וראה ברכת י"א ניסן תשמ"ב בסופו בהערה 4, וראה רשימות הצי"ע עה"פ (יהל אור ע' רצד ואילך), ולהעיר, אשר מזמור זה הוא שירו של זים ראש השנה (רי"ה ל, ב).

3) נדפס בקלוזש חכ"ב ע' 241. המול.

תכלית און צוועק פון לעבן בכלל פונקט דער זעלבער — אני נבראתי לשמש את קוני (איך בין באשאפן געווארן צו דינען מיין באשעפער), זיינען זיי אבער בנוגע דער הנהגה בפועל — איינגעטיילט אין דריי סוגים: אנשים, נשים און טף (קינדער פאר בר מצוה און פאר בת מצוה). במילא איז דאס אזוי אויך בנוגע די החלטות טובות וואס מ'האט אנגענומען במשך פון דעם חודש תשרי, אויף דעם גאנצן יאר הבעל —

לויט דעם אלעמען אויבנגעשריבענעם, און אויך אז — ווי מ'זעט בפועל — איז א באשלוס וואס ווערט אנגענומען פון עטלעכע מענטשען צוזאמען, ווער רעדט נאך מערערע צוזאמען, בציבור, איז מער זיכער אז ער וועט דורכגעפירט ווערן מיט מער הצלחה און אין דער פולסטער מאס דורך יעדן איינעם און איינע, ערלויב איך זיך צו מציע זיין, און איך בעט און האף אז מ'וועט עס אננעמען, דאס פאלגענדע:

עס איז נכון וישר וטוב ויפה אז מ'זאל וואס פריער זיך צוזאמענקלייבן, ראשי עם יחד שבטי ישראל בכל מקום שהם — אנשים באונדער, און נשים און אויך טף באונדער (די קינדער אונטער דער אפירערשאפט פון זייערע מדריכים אדער מדריכות, כמוכן) כדי צו מחזק צו זיין, און דער עיקר — אננעמען פאסטענדע באשלוסן ווי דורכצופירן בפועל און אין דער פולסטער מאס, די החלטות טובות וואס יעדער האט אנגענומען בעת רצון אין חודש תשרי, אנהייבנדיג פון ראש השנה און אין די ימי סגולה לאחריו זה — און אויך משלים זיין זיי (ערגענצן) — אויך מלשון שלימות — אויב נייטיג.

החלטות טובות בנוגע דיבור און אויך מחשבה (דער אויבערשטער איז דאך יודע מחשבות), און זיכער בנוגע מעשה, וואס המעשה הוא העיקר; החלטות טובות וואס מ'האט אנגענומען, כנ"ל, אויף דעם גאנצן יאר האב עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

און זיכער איז איבעריג צו אונטערשרייכן, אז אין באצוג צו גוטע החלטות און גוטע כוונות איז שטענדיג דא די הבטחה, אז דער אויבערשטער העלפט דורכפירן זיי און — נאך בעסער און נאך פריער ווי מ'שטעלט זיך פאר —

אני נבראתי לשמש את קוני: קידושין בסופה.

אנשים. נשים און טף: יב נצבים לא, יב (בנוגע להקהל).

א באשלוס . . . פון עטלעכע מענטשען צוזאמען . . . איז מער זיכער: להעיר מדיה החלצו תרניס פי. וראה גם שם פי.

וואס פריער זיך צוזאמענקלייבן: ומה טוב — לפני ד בחשו, שעד אז. הי דומה להם כאילו הם עדיין באי עסקים בעניני הרגלי — (שיך חרם סמיג סמיג) (בשיך שם: האעיג דהשתא כר לשון כר. אבל עממיש כשריע אדהיז (אויף ריט קיז) שגם. לאחר החורבן היו מתאספים גיב מכל הסביבות בירושלים לרגל, כמו שעושים גם היום" — יש לומר, דאין זה רק לשון כר, אלא הענין דעסויס בעניני הרגל). וכעס לפני סז כחודש שעד אז הלכנה הולכת וגדלה.

ראשי עם יחד שבטי ישראל: לי הכותב — ברכה לג, ה.

דער אויבערשטער העלפט דורכפירן זיי: להעיר מהפירוש במחזיל (קידושין מ, א). מחשבה טובה הקביה מצרפה למעשה, דכאשר איש ישראל חושב לעשות איזה דבר בלימוד התורה, בקיום המצוות . . . הקביה מצרף כמה ענינים בהשגחה פרטית שיבוא לידי מעשה" — דיה בסח בה תשיב (סה"מ תשיב). ולהעיר ממחזיל (קידושין ל, ב). הקביה עוורר.

וואס „געהערט“ כאילו צו רשות הקליפה;

דערנאך אבער, ווען ער קומט צו דער העכערער דרגא אין תשובה — ,והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", אז ער פילט אין זיין תשובה די תנועה פון אומ-קערן זיך לשרשו ומקורו (בין צו האלקים אשר נתנה) — שרשו ומקורו הראשון), ווייל ביי אים איז מאיר (שרש) נשמתו ווי זי איז מיוחד מיט האלקים אשר נתנה —

איז עדין בנוגע דעם כירור פון די ניצוצי קדושה (פון די דברים האסוריים) וועלכע ער איז דורך דעם מברר, אז דעמאלט דערהערט ער ווי (דאס איז ניט אז ענין פון „גזילה“, נאך „ממך הכל“,

און די גאנצע ירידה (פון די ניצוצות) איז מלכתחילה געווען נאך בשביל העלי — סותר על מנת לבנות — אז א איד זאל זיי צוריק מעלה זיין לשרשם ומקורם דורך תשובה,

און דורך דעם ווערט אויפגעטאן ביים אידן דער עילוי פון תשובה, וואס מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו.

און דערפאר איז (אויך) צדיקיא אתבי בתיובתא — וכהוראת חז"ל צו יעדער אידן ובנוגע צו יעדער טאג: כל ימי בתשובה.

(משיחת ש"פ ויקרא תשמ"ט)

לקו"ש ח"כ ע' 1

ז. און דאס איז אויך וואס ר' יצחק זאגט, ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים:

צו אידן („עמו“) איז נמשך געווארן („הגיד“ לשון המשכה") און איבערגע-געבן געווארן דער „כח מעשיו" — דער כח (וניצוצ) אלקי וואס איז דא אין (אלע) „מעשיו“.

ווארום וויבאלד אז ישראל וקוב"ה כולא חד — נאך העכער ווי די התאחדות פון תורה בקוב"ה, כמחז"ל: אז „ישראל קדמו“ לתורה — דעריבער האבן אידן דעם כח פון „הקב"ה“ (שלמעלה מתורה) אויף ענין התשובה דורך וועלכער זדונות נעשו לו כזכות.

נאך היות אז עבודת האדם איז בסדר והדרגה, איז אויך אזוי אין ענין התשובה:

בתחלת העבודה, ווען די דרגא פון תשובה (ביים מענטשן עצמו) איז נאך אין אן אופן אז ער פילט אז זיין עבודה באשטייט אין אפרייסן זיך פון רע — איז די תשובה (בהרגשתו) אן ענין בדוגמת „גזילה" — ער דארף צונעמען אן ענין

39) אית להי"מ תהלים עה"פ (עב, ג). שם ח"ש (י, ד). לקרא סצ"ד.

40) ראה גם לקרש ח"י ע' 6 בדיוק תיבת „כח“.

41) ב"ר פ"א, ד. תדבאר פ"ד. וראה לקרש שה"ש יט, ב"ג ובכ"מ.

42) ע"פ המבואר בפנים (דפתיחת התורה היא במעלת ישראל שלמעלה מתורה המתבטאת בענין התשובה) יזכר גיב קישור התחלת התורה (ופרשי) לסימה שמדובר ע"ז מעלת התשובה — אשר שברת — ישר כחך ששברתי (ראה בארוכה לקיש ח"ט ע' 240 האילך). ולהעיר גיב מלקי"ד ח"ד (תקעה, א"ב) ד"ד שיטין פנויות בס"ת הרע פשיטות העצמי שבכ"מ.

ב'ה, ראש חודש מרחשון, התשמ"ג
ברוקלין, נ"י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

קומענדיג פון חודש תשרי — דער זיבעטער חודש לויט דעם סדר פון די
חדשים, וואס הייבט זיך אן מיט דעם חודש ניסן, אָבער דער ערשטער חודש און
קאָפּ פֿון דעם נייעם יאָר, ווי אַנגעדייטעט אויך אין דעם נאָמען פֿון דעם חודש —
תשרי, אַתּיות רשית (חסר א', ווי אויסגעלייגט אין פּסוק).

וואָס דער חודש, חודש השביעי, איז. המשובע והמשיבוע ברוב טוב לכל ישראל
על כל השנה, דער אַנגעזעטיגטער חודש (שביעי פון וואָרט שובע), מרובה
במועדות, געמערט מיט ספּעציעלע טעג און ימים טובים און אַנגעזעטיגט מיט
יראת-השם, און אהבת השם און שמחה של מצוות, ועל כולם שמחת תורה, און מיט

ראש חודש מרחשון: כדאי לברר מנהג שיך בעלי מסורה בנוסח הכרות ימי החודש בשקיע: מחר חודש,
כי ימי ריח וכר, ולהעיר משריע האהיע סככיז סיו ונבני. וציע.
חודש מרחשון: ראה ליש מלכים רפּידי בסופו. להעיר משריע פרשתנו (ו, יא"ב). ומסיים: יהיו גשמי
ברכה. ובפרט לאחרי השבועה לא אוסיע.

חודש תשרי — דער זיבעטער . . . ניסן: ויקרא כג, כד. בא יב, ב.
חודש תשרי . . . דער ערשטער חודש און קאָפּ פֿון דעם נייעם יאָר: ראה אהיה סוכות ע' אתשנ. ברכה
ס"ע איתתו ואלך. ד"ה צהר תעשה תשיב פיג (סהים תשיב). וראה גם לקרית נציבים מז, א"ב. ר"ה נת, א"ב.
עסיר בתחלתו.

דער זיבעטער חודש . . . דער ערשטער חודש: ראה אהיה בא ע' רסח ואלך. ד"ה החודש השית פ"ח
(סהים השית): בתשרי יש בו ב' מעלות א' דבחדשים דבריע הוא הראש, והב' דבחדשים דגאלה
שניסן הוא הראש הרי תשרי הוא השביעי וכל השביעין תכיבין.

תשרי. אַתּיות רשית: בעהם עהים עקב יא, יב. אהיה סוכות שם. סהים תרל ע' רפז.
רשית (חסר א': ראה ר"ה טז, ב: כל שנה שרשה בתולתה מתעשרת בסופה שנה מראשית השנה, מרשית
כתיב ועד אחרית סופה שיש לה אחרית. וראה ד"ה תקעו תריב (סהים תריב) בסופו.
אין פּסוק: עקב שם.

חודש השביעי: וכל השביעין תכיבין — ויקר פכיס, יא.
המשובע: ויקר פכיס, ה. ולפענדי גם בהיום יום וכשיס (דערה הבאה) בעל.
המשובע והמשיבוע . . . על כל השנה: תורת הבקעים — היום יום' ע' צ. כשיס (הוצאת קה"ת) הוספת
אות לא. ושי.

שביעי פון וואָרט שובע: ראה רדיה יום של ר"ה תשי.
מרובה במועדות: ב"י לטור א"ח סתניב (ד"ה ומ"ש). שריע אדהיו א"ח סתניב ס"ב. וראה גם השלמה
לשריע אדהיו א"ח סקליא ס"ח. — ולהעיר מסר האריזיל דהימים שבין ר"ה ליוה"כ הם כמו חוה"מ (א"י
שאמרים בהם תתנו וסליחות).

און אַנגעזעטיגט כ"ו: ראה אהיה סוכות וברכה שם. ד"ה צהר תעשה וד"ה יום של ר"ה הגיל.
אהבת השם: שאמרים (ומתחיל מ"ח אלול) אני לדודי גר. וראה ב"ח לפארית סתקפא סדרה העעברו
(תשובה מאהבה).

שמחה של מצוות: ראה זח"ג רנב, ב' ת"ז תכ"א נו, סע"א. רמב"ם סוף הל' לולב: השמחה שישמח אדם

ברכות בכלל, באַלעבט און איז משפיע ב"ו צו אַנזעטיקען אַלע קומענדיגע חדשים
און טעג פון דעם גאַנצן יאָר, ב"ו צו מעשה בפועל: לימוד התורה וקיום מצותי,
וואָס המעשה הוא העיקר,

און נעמענדיג אין אַכט דעם באַוואוסטן וואָרט, אַז ווי מ'שטעלט זיך אַזוי גייט
עס, וואָס דערמיט איז פאַרבונדן דער באַוואוסטער מנהג, אַז מוצאי שמחת תורה
האַט מען אויסגערופן ויעקב הלך לדרכו,

געמיינט דערמיט, אַז אַזוי ווי אַ איד, יעדער איד, געהערט דאָך צו קהילת יעקב,
גייט איצט לדרכו (זיין וועג), אַריינגייענדיג אין די אַזוי-גערופענע. וואַכעדיגע, גיט
מרובה במועדות חדשים, פון אַ גאַנצן יאָר, וועלכע זיינען מרובה און מער פאַרבונדן
מיט עניני פרנסה און עניני רשות וכר, דערמאָנט מען עס, אַז זיין וועג, דרכו, איז
דער דרך פון יעקב ווי אַנגעוויזען דורך דעם אויבערשטען, דרך השם, דער דרך פון
כל מעשיך לשם שמים, ווי עס פאַסט פאַר אַן אייניקל פון יעקב סבא, דער זיידע
יעקב:

נעמענדיג אויך אין אַכט, אַז כאַטש בנוגע אַלע אידן און יעדן אידן איז דער

נעשיית המצוה . . . עבודה גדולה היא כר (ולהעיר, אשר דין זה הובא כרמב"ם שם בהמשך לדיני שמחה (בית
השואבה) שבת הסוכות). ונדע לכל פירוש האריזיל עה"פ (תבוא כת, מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך
בשמחה ובטוב לבב (שליה ס"פ תבוא שמו, א. ועוד). וראה תניא ספ"ז: מקרא מלא דיבר הכתוב תחת כר.
וראה לקרית תוריע ד"ה שוש תשיש. וככה תרל"ז פ"ס"סו. לקוטי לוי"צ לתניא ס"ע יג.
און מיט ברכות כ"ל: ויקר שם: בחודש השביעי שהוא משובע בכל כר ברכות נמחו כר.
המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

דעם באַוואוסטן וואָרט: להעיר מלקיש ח"ב ע' 449 (פתגם כ"ק אדמור' הצ"צ): אַזוי ווי מ'שטעלט זיך
שבת בראשית, אַזוי גייט אַ גאַנצן יאָר. ח"י ע' 190: פתגם כ"ק מרח אדמור' . . . בהנוגע לשבת בראשית ועניני
— ווי מ'שטעלט זיך אַוועק — אַזוי גייט דאָס. ח"א בתחלתו. להעיר גם מפתגם כ"ק אדמור' (מהורש"ב)
ניע: אַז מען שפאַנט איון גוט פאַרט מען גלייך (סהים תשיז ריש ע' 81). — ולהעיר מרשי' עה"ת יתרו יט, ה.
— אין לדייק בשינוי הל' בלקיש הגיל, כי בהם הובא תוכן הפתגם (כי אין ידוע הל' בדיוק).

דער באַוואוסטער מנהג: ראה אגרות קודש כ"ק אדמור' מהר"י"צ כ"ך א ע' קצד: וכן ה"י נוהג הוד כ"ק
אדמור' . . . אחרי הסעודה הגדולה (דשמחת) . . . ה"י מתחיל לומר, הנה עתה הגיע עת ויעקב הלך לדרכו כ"ו.
וראה גם לקיש ח"י ע' 259 ואלך ובהנמנו שם. קונטרס ויעקב הלך לדרכו התשמ"א. ושם, אשר שלמות
הענין ד"יעקב הלך לדרכו" הוא אחרי סיום חודש תשרי — בהתחלת חודש חשון (ובזה גופא — אחרי ר"ח
מרחשון).

ויעקב הלך לדרכו: ל' הכתוב — ויצא לב, ב. וראה שיתת מוצאי ש"פ בראשית התשל"ח ס"ה"י. מ"כ אור
לס"ו כסלו התשל"ד — גנפסו גם בקונטרס הנ"ל. — ועיין המשך וככה, תרל"ז רפצ"א (העבודה שאחר
התשובה דיוה"כ"פ עז"ז ויעקב הלך לדרכו). תרא ותריח ס"פ ויצא.

אַנגעוויזען דורך דעם אויבערשטען: כפשוטו הכתובים ויצא לא, ג. לא, יג.
כל מעשיך לשם שמים: אבות פ"ב מ"ב (יח"ד). וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. שריע א"ח סר"א.
וצעיק שבויע אדהיו א"ח סקניו השמיסו (אבל מצין בפנים לעיין באדרי' ס"ו ובח"פ להרמב"ם פ"ה,
שכשנייהם מקשר הגיל עם, בכל דרכך דעהר — שהובא בשריע אדהיו ס"ט). — וראה א"ח להר"ם ס"י רנב
ד"ה עוד נראה.

(*) לעיל ע' 367 ואלך. המרל.

(**) לעיל ע' 269 ואלך. המרל.

(***) לקוש ח"י ע' 195. המרל.